

Thema: 'geloofstaal en de praktijk van de school'

Hallo Piet,

Als associatief luisteraar en beelddenker kan ik niet anders dan onderweg tijdens het lezen van alles al horen en zien.

Ik vind je verhaal begeistert in de letterlijke zin van het woord en het zet me in beweging en in de richting van het herkennen van "evangelie-present-en-in-actie".

Wat ik bedoel kan ik het beste verwoorden in de ervaring van de afgelopen week en vandaaruit naar een theologische duiding die mogelijk helpt bij het verder terrein verkennen van een nieuwe communicatie van geloof in relatie met (en dus niet "tot") bestaan.

Gert, Rozemarijn en Ibrahim zijn derdejaars leerlingen van mijn school en deze week op stage. Het moet een stage zijn die je helpt bij het nadenken over een bewuste keuze voor een vervolgopleiding.

Je wordt dus OF bevestigd in wat je wilde, OF uitgedaagd in het verkennen van iets wat nog niet helemaal helder is.

Gert wil akkerbouwer worden. Hij werkt alleen in de weekenden. Dat zegt hij, maar wij weten dat school en even slapen door hem beleefd worden als vervelende onderbrekingen in een leven op de boerderij vlakbij zijn huis in het Oost-Groninger dorp. Hij is deze week te vinden op een groothandel van kwalitatief hoogwaardige graszaden.

Rozemarijn doet de opleiding Theater en Dienstverlening, maar de wereld van het onderwijs aan basisschoolkinderen lijkt haar ook wel wat, maar of ze daar geschikt voor is en of er werk is dat ze aankan met haar capaciteiten? Het is haar gelukt om een stageplek te vinden op de basisschool in haar dorp.

Ibrahim is een zoon van een vluchteling. Z'n vader is streng, want z'n zoon moet en zal het beter hebben dan hij het heeft gehad. Voor de vader van Ibrahim is helder wanneer een mens succesvol is en waar er goed wordt verdiend. De wereld van de autotechniek en het specialisme binnen het duurdere automerkengeweld, dát moet de toekomst voor zijn zoon worden. Ibrahim is erg kwetsbaar vanwege een stoornis in het autistisch spectrum en in termen van IQ minder aan de bak geraakt dan de gemiddelde leeftijdgenoot. Ik vind hem in een allround vakgarage op z'n dorp.

En er is Zacheüs, maar die ken je van die boom en van de collaboratie....

Ik ben niet zo van het eruit sturen van leerlingen uit de les. Godsdienst is per definitie het vak waarbij relatie vóór prestatie komt. In het geval van de drie hierboven genoemde leerlingen ontkom zelfs ik er niet aan om ze af en toe op een "time-out" te zetten. Dat is een maatregel waarbij ze zich niet hoeven te melden bij de meldkamer en vervolgens een hoop gedoe hebben met terugkomen en straf, maar wel even uit de klas zijn en zij EN de klas even op adem kunnen komen (en wat dacht je van de docent ☺)

Uit alles is duidelijk dat school niet het beste in hen naar boven brengt en zij school ook niet zo veel te brengen hebben. School is voor het lekkere geklier en gekloot met matties of vriendinnen en om de zoveel seconden even op de i-phone checken of je nog in beeld bent voor de wereld.

Als ik bij **het stageadres van Gert** aankom, vind ik hem in een kleine kantine-achtige ruimte ergens in een grote boerderij. Er achter staan grote loodsen en silo's en veel zwaar materieel aan trekkers en vorkheftrucks en een ingenieus systeem van lange transportbanden.

Gert ziet me aankomen en glimlacht van oor te oor. Hij heeft een Tompouce in de hand en zit op een krukje in de kring. In diezelfde kring verder 5 kerels van rond de 50 á 60 jaar oud. "zo dus ie benn de meester van dei kwajong?" Daarmee is duidelijk dat we verder spreken in

het dialect dat ik goed beheers. Ik zal je niet vermoeien met het schrift, maar in tijd van 3 minuten wordt over Gert een loftrumpet gestoken die ik van school niet ken. *“Hij heeft op school niets meer te zoeken, meester. Hij leert ons hier dingen. Binnen een dag had hij alles al door. Als die jongen niet in dit vak doorgaat, breek ik hem de benen en zet hem met een ketting bij dit werk”*

Heel veel meer warmte en genegenheid valt er niet te scoren in Groningen!

Gert glimt ondertussen en vraag of ik het bedrijf wil zien. Even later leidt hij me rond en m'n oren doen zeer van de tekst en het enthousiasme. *“Prachtig kerel, dat je het zo naar de zin hebt! Deze stage brengt je veel zie ik. Jij weet welke kant je op wilt of niet dan?”*

“Ja meneer, nog even een jaartje doorbijten, maar dan kan ik naar de vervolgopleiding aan het Noorderpoort. Ik wou wel dat het al zover was!”

Mijn volgende stop is Ibrahim. Ik vind de garage makkelijk en ben al een poosje in de werkplaats als iemand van het personeel op me afstapt. *“U zoekt iets?” “Ja, iemand eigenlijk, ik ben de mentor van Ibrahim en hij zou hier stage lopen”*

“Kijk, achter u zit hij in die Ford” Ibrahim heeft me al lang gezien, maar blijft op de rijderstoel zitten met een dopsleutel in de hand. *“Ik weet het niet”* vervolgt de medewerker, *“maar wat hij hier komt doen is mij een raadsel”* *“He Ibrahim, kom er even bij kerel”* zeg ik en langzaam komt hij onze kant op.

“Hoe gaat het? Heb je het een beetje naar je zin?” *“Ach, er is niet zoveel te doen. **Mijn vader heeft dit voor me geregeld.** Hij kent de baas van de garage. Ik kan hier een vak leren, maar ik doe liever iets met sport, maar ja ik weet niet waar je dan stage moet lopen en m'n vader zei dat dit wel goed was”*

In het gesprek dat volgt blijkt dat er **vanaf de eerste minuut sprake was van miscommunicatie.** Ibrahim's vader had z'n zoon aangeprezen als een topmonteur in de dop, maar Ibrahim kan alleen dat doen wat in heel heldere instructies voor de komende drie tellen wordt uitgelegd en voorgedaan en dan over naar een volgende stap. Daarbij is techniek niet z'n ding en blinkt hij uit in onzekerheid over echt alles in het leven. Z'n lijf, z'n motoriek, z'n snapvermogen, z'n sociale vaardigheden en wat niet nog.

“Ik denk dat ik op donderdag m'n uren wel heb gemaakt toch meneer?” *“laten we dat afspreken”,* zegt de medewerker. *“We redden ons er dan wel mee. Vaak hebben we hier jongens die al een technische opleiding volgen en niet jongens die nog veel theorievakken hebben, zoals Ibrahim.”*

Ik verlaat de garage met een wat dubbel gevoel. Ibrahim zit op een plek waar hij zelf nooit voor zou hebben gekozen en het is ondenkbaar dat er een observatie valt te doen waaruit de kwaliteiten van Ibrahim zullen spreken, in plaats van z'n tekorten....

Met dat in m'n gedachten kom ik aan in een wat toeristisch dorpje in Oost Groningen. Ik stop bij een **kleine basisschool.** In het fietsenhok staat **Rozemarijn** met (duidelijk zichtbaar aan kleding en onvermijdelijke grote sleutelbos aan de riem) de conciërge. Beide meiden roken wat en hebben veel plezier samen. De conciërge stelt zich voor als Gina en Rozemarijn geeft me ook een hand.

Even later zitten we aan een tafeltje. Spontaan schuift de directeur aan en begint het gesprek: *“Mag ze nog een weekje blijven? Ze is nu al een hele waardevolle kracht voor de school en een fantastische hulp voor Gina!”* **In een ronduit enthousiast gesprek wordt Rozemarijn op een leuk voetstuk geplaatst.** *“Kijk het zal best lang duren voordat Rozemarijn een juf zal zijn voor een klas, maar dat moet ze ook niet willen worden, vind ik. Ze is zo goed in het helpen van de juffen en de meesters en de kinderen en de conciërge. Daar is ze goud waard voor ons!”*

Rozemarijn wordt er verlegen van, maar vertelt wel vrolijk over haar koffie- en theeschenkerij in de school en de papieren die ze rondbrengt en de werkjes waar ze bij helpt.

Van de dreigende depressie die zich de vorige week nog aandiende en de oorlog in haar hoofd over de boosheid op de in scheiding liggende ouders is geen sprake. **Rozemarijn is gezien en in haar waarde en kracht gezet en ... leeft!**

Precies dat brengt me bij Zacheüs. Dát verhaal is mijn pastorale leven lang al met me onderweg. Ik ben tot in m'n ziel geraakt door de volkomen onvoorwaardelijkheid waarmee Jezus hem uit die boom roept en hem in een rol zet die hij zich niet heeft durven dromen. Gastheer zijn van de rabbi waar iedereen het over heeft. Die tegendraadse figuur is naar hem op zoek voor een gastvrij onthaal! Hij weet hoe hij heet: Zacheüs, wat rechtvaardige betekent. Niemand roept hem meer bij de naam. Die naam is ook een aanfluiting vanzelf als je bedenkt hoe hij z'n dagen vult.

Maar **bij je naam genoemd worden is zoveel als toestemming hebben om adem te mogen halen** en de geruststelling dat je er een van Abraham bent en dus altijd, tot voorbij de grenzen van dit leven, in goede handen bent, want gekend en dus van de Eeuwige en Zijn eeuwigheid.

Hij wordt welkom geheten in Gods Koninkrijk. Niet omdat hij zondebesef heeft of van Anselmus weet, maar omdat hij gezien is als gewonde ziel die keuzes maakte in z'n zoektocht naar geluk en je plek vinden in het leven en aan die keuzes lijdt.

Het evangelie is als goede boodschap "sta op en leef!" present in de uitnodiging van Jezus en niet in het berouw van Zacheüs. Dat kwam daarna en ook nog eens op een wiskundig volkomen onmogelijke manier.

Mij wijst dit verhaal de weg naar Gert en Rozemarijn en ik zie hoe evangelie een gezicht en een stem krijgt wanneer mensen op hun eigen voeten worden gezet en in hun eigen schoonheid en authenticiteit worden gezien en gekend. Dat is ook mijn verdriet over Ibrahim. Zijn vader die deze stage voor hem organiseerde lijkt op die vader uit jouw steentjesverhaal van lang geleden. De vader die met z'n zoon op vakantie stenen in de rivier ontdekt en zo een gezamenlijke pret op het spoor komen, gevolgd door de vader van het buurtentje die diezelfde actie en ervaring met z'n zoontje denkt af te kunnen dwingen door hem – tegen z'n zin – mee te slepen en hem de steentjes uit de rivier zo ongeveer tegen z'n kop smijt.

Wat een teleurstelling, wat een gemiste kans. Je zou van zonde kunnen spreken 😊

De nieuwe taal van het geloof gaat over luisteren en zien, eerder dan zeggen en wijzen zo komt me voor. Die nieuwe taal zal ook wel wegen vinden waarlangs Zijn voet kan gaan....

Tot schrijfs

Bert

Hallo Bert,

Het heeft even geduurd voordat ik ruimte vond om te reageren op je verhaal. Het klinkt zo vanzelfsprekend, dat het gemakkelijk is om 'ja en amen' te zeggen.

En dan?

Wordt het verhaal van Jezus, God en de kerk dan maar weg vertaald in termen van authenticiteit en naastenliefde? Je hebt daar ook Bijbelteksten voor om dat te onderstrepen. Ik denk aan de vraag van mensen in die gelijkenis: 'maar Heer, wanneer

hebben we U dan gezien, toen U hongerig, dorstig enz. was' (Matth. 25, vanaf vers 31) en 'je moet je naaste liefhebben als jezelf'.

Is de persoon van Jezus en Zijn verzoeningswerk dan niet meer zo in beeld?

Aan de ene kant is dat wel aanlokkelijk, omdat het ruimte biedt om ook vertrouwen te hebben in de toekomst van ongelovige vrienden. Aan de andere kant is er dan de vraag naar de meerwaarde van het geloof in een persoonlijke God en Zijn eniggeboren Zoon.

Ik dwing mezelf om **geen specifiek theologische opmerkingen** te maken.

(Misschien is dat een reden of aanleiding om daar een andere speciale rubriek op onze website voor te hebben...!)

We proberen ons **gesprek te voeren op het vlak van het pastoraat**, met de accenten van het pastoraat. En die accenten zijn, dat je probeert **een eindje mee te lopen met de ander en zijn/haar vragen over leven en geloof**. Met in het achterhoofd het vertrouwen, dat de ander zich geaccepteerd mag weten in zijn denken en beleven, en dat gebrokenheid niet het laatste woord hoeft te hebben...

Natuurlijk speelt daarbij ons eigen denken en beleven een rol.

Als ik kanttekeningen maak, gaat het wat mij betreft niet om antwoorden voor al die mensen, die bovengenoemde vragen stellen. Elke vragensteller geeft immers zelf kleur en geschiedenis aan zijn eigen vraag.

Bij jou en bij mij speelt natuurlijk de vraag naar het juiste geloofskader (zeg maar gerust geloofsleer) iets minder, aangezien we zoveel mensen hebben meegemaakt, die wel een bepaalde geloofsleer aanhangen, maar waarvan je de vraag kunt stellen of het wel betekenis heeft gekregen in het gewone leven en niet alleen op de zondag.

Kortom: **bij ons is dan de vraag naar echtheid, authenticiteit belangrijk, om bij de inhoud van geloof te komen.**

Voor mij is **authenticiteit** een sleutelwoord omdat het daarbij gaat om **het samenvallen van de persoon met wat hij zegt en doet**. In die zin voel ik mij heel erg bevestigd door de wijze waarop **Jezus zelf ook zoekt naar het hart van mensen**, de binnenkant en niet het uiterlijk vertoon.

In jouw voorbeelden kom ik jonge mensen tegen, die worstelen met authenticiteit, op zoek naar werk, studie, activiteiten, die bij hen passen. Die hen helpen om uit de verf te komen en hun eigen mogelijkheden en talenten tevoorschijn halen.

Behoeftte aan erkenning, met daarnaast ook de ervaringen van het onderworpen zijn aan wat anderen van hen denken en willen.

Wat jongeren nodig hebben is, dat iemand ze ziet, zoals ze zijn, of dat ze zelf ontdekken wie ze zijn en waarin ze zichzelf kunnen zijn. En vandaaruit ook wat te kunnen betekenen.

Prachtige voorbeelden, met daarbij de vraag, wat zou het geloof nu voor meerwaarde kunnen hebben voor hen?

Of anders gezegd: **is het geloof iets, dat hen in dit proces ondersteuning biedt, bijv. via herkenning en erkenning, of hoort geloof bij dat wat anderen van hen denken en willen.**

Ik denk, dat er veel verkeerd gegaan is met de manier waarop met het geloof is omgegaan, zowel thuis bij de opvoeding als in de kerk.

Wat mij betreft viel het accent bij die geloofsoverdracht toch eerder op wie je zou moeten zijn, dan op wie je bent, en was er meer aandacht voor de regels waar je je aan te houden hebt, dan voor de ruimte, je eigen keuzes en verantwoordelijkheden.

Geen wonder, dat jongeren die zichzelf zoeken te zijn op een heel ander spoor zitten dan wat de kerk hen aanbiedt.

De vraag is, of wij die beeldvorming zo gemakkelijk kunnen veranderen.

Dan zul je zowel jongeren moeten laten zien, dat het anders bedoeld is, als ouderen laten ontdekken waar het fout gegaan kan zijn in de geloofsopvoeding.

Dat gaat ver buiten ons kader van pastoraat (andere plek dus!).

Als **pastoraat** uitgaat van vragen van de ander en het eventuele bevragen van ons dan gaat het dus om de wijze waarop de ander omgaat met zijn existentiële vragen, al dan niet met de invloed van het geloof.

Het geloof (incl. uitspraken over God en Jezus) is dan dus niet zozeer in onze woorden als wel in ons nabij-zijn aanwezig. Misschien roepen we in ons nabij-zijn wel vragen op, die verder gaan dan het leven. Dan is er ruimte om een link te leggen met het verhaal van geloof, waarbij ruimte kan zijn voor het bijstellen van (verkeerde) beeldvorming.

Vind je dat te summier?

Kun je daar wel voldoening uithalen?

Of zit je toch met de vraag: is dit dan alles, is dit voldoende, **of mist er dan toch wat van het verhaal van Jezus en God?** Moet er echt een nieuwe taal komen, waarin de woorden voor God en Jezus opnieuw geijkt moeten worden, of zijn die woorden overbodig geworden?

Wat heb jij nodig in jouw pastoraat?

Hartelijke groet,

Piet